

20

*[po 14 stycznia], niepodpisana notatka:
decyzje Kolegium MSZ dotyczące dalszych działań
w sprawie planu Rapackiego*

NOTATKA

o wynikach posiedzenia Kolegium MSZ z 14.I.1958 r.

I. Międzynarodowa dyskusja nad planem Rapackiego doszła do punktu, który można uważać za zamknięcie pewnego etapu. Punktem zamykającym ten etap jest określenie stanowiska Stałej Rady NATO, która w zasadzie plan ten odrzuciła.

U podstaw negatywnego stanowiska wobec planu Rapackiego leżą następujące rozważania:

1. plan Rapackiego prowadzi do osłabienia koncepcji Małej Europy przez faktyczne wyprowadzenie NRF z bloku 6-ciu państw zachodnio-europejskich;

2. plan Rapackiego udaremnia remilitaryzację NRF pozbawiając ją możliwości nowoczesnego uzbrojenia;

3. plan Rapackiego powoduje konieczność wycofania wojsk USA z NRF, gdyż nie mogą one być zorganizowane bez uzbrojenia atomowego;

4. plan Rapackiego prowadzi do utrzymania przewagi ZSRR w Europie, gdyż po wykluczeniu uzbrojenia atomowego klasyczne siły zbrojne państw Układu Warszawskiego będą w tej części Europy trzykrotnie większe;

5. na tle inicjatywy radzieckiej obejmującej m.in. plan Rapackiego i pozytywnej postawy opinii publicznej wobec tego planu trzeba w stosunku do niego zająć określone stanowisko.

II. W dotychczasowym etapie dyskusji nad planem Rapackiego mamy do zanotowania:

1. Inicjatywa nasza zaważyła na wynikach paryskiej sesji NATO.

2. Inicjatywa nasza przyczyniła się do mocniejszego ujawnienia się tendencji na rzecz odprężenia międzynarodowego (drugiej tendencji) w świecie kapitalistycznym.

3. Inicjatywa nasza umocniła pozycję polską w świecie zachodnim i wpłynęła korzystnie na dalsze zacieśnienie więzów łączących nas z państwami obozu socjalistycznego.

III. Dotychczasowy etap zakończył się momentem, w którym państwa zachodnie znalazły się w sytuacji polegającej na tym, że muszą przestawić się z ogólnikowego deklarowania gotowości do rozmów na wyraźne odrzucenie samej koncepcji planu Rapackiego.

W tym momencie sprawy, które dotychczas wysuwane były jako główne zastrzeżenia, zeszyły na plan drugi w argumentacji przeciwników naszej inicjatywy. Dotyczy to w szczególności argumentu o niesprecyzowaniu systemu kontroli w strefie bezatomowej oraz o założonym w planie Rapackiego pośrednim uznaniu NRD.

IV. Nasze zadania polegają obecnie na tym, by:

1. przedstawienie stanowiska rządów zachodnich odbyło się w warunkach utrudniających ich pozycję i wzmacniających nasze wpływy, a pośrednio konsolidujących siły polityczne tendencji na rzecz odprężenia w świecie kapitalistycznym;

2. utrzymać możliwie najdłużej sprawę planu Rapackiego w centrum dyskusji międzynarodowej, a w szczególności dołożyć starań, aby plan zachował swą aktualność do czasu konferencji na najwyższym szczeblu, gdzie moglibyśmy go popierać.

V. W związku z przejściem planu Rapackiego do nowego stadium konieczne jest podjęcie kroków, które dostarczyłyby nowego ładunku dla utrzymania aktualności planu.

W związku z tym trzeba wziąć pod uwagę, że trudniej jest rozproszyć zastrzeżenia wysuwane z płaszczyzny argumentacji militarnej. Trzeba więc koncentrować się na doborze środków wywierających maksymalny wpływ na postawę opinii publicznej. Rzeczą ważną jest przy tym znalezienie platformy, która znalazłaby poparcie Labour Party.

VI. W akcji naszej w nowym etapie powinniśmy ujawnić taktykę zachodnią porzucania względnie usuwania na plan drugi dotychczasowych głównych zastrzeżeń (sprawa kontroli, stosunek do NRD) i wysuwania innych argumentów, które były również poprzednio wiadome, lecz ze względów taktycznych nie były przedstawiane.

Sprawę usunięcia na plan drugi zastrzeżeń dotyczących kontroli należy odpowiednio wykorzystać w akcji prasowej ujawniając istotę stanowiska zachodniego, sprawę zaś pominięcia na obecnym etapie zastrzeżeń związanych ze stosunkiem do NRD można wykorzystać tylko w rozmowach dyplomatycznych.

VII. Rozwinięta koncepcja planu Rapackiego powinna zawierać nowe elementy, które uwzględniają w miarę możliwości treść wysuwanych zastrzeżeń. Nie powinniśmy ^hjednocześnie^h ^cjednak^c wycofywać się z dotychczasowych pozycji planu Rapackiego i redukować jego założeń, idąc naprzeciw postulatam przeciwników planu.

Rozwinięta koncepcja planu powinna stanowić duży bodziec, w związku z czym nie wydaje się więcej słuszna dotychczasowa nasza taktyka posuwania się powolnymi krokami przy rozwijaniu dodatkowych elementów planu.

VIII. W rozwiniętej koncepcji planu Rapackiego obstajemy przy jego podstawowej myśli zakazu produkcji i przechowywania broni atomowej (taktycznej i raketowej).

Atak strategów NATO wymierzony jest w pierwszym rzędzie przeciw zakazowi broni taktycznej, która już znajduje się na terenie NRF. Nie wydaje się celowym wysuwanie w związku z tym sprawy realizacji zakazu broni atomowej etapami (naprzód co do nowych rodzajów broni strategicznej, później co do taktycznej broni atomowej). Nie osłabi to bowiem w istotny sposób zastrzeżeń natury militarnej, nie będzie popularne w opinii publicznej, a ponadto oznaczać będzie pośrednią legalizację taktycznej broni atomowej.

Nowe elementy planu Rapackiego polegać będą na:

1. wprowadzeniu momentu gwarancji, że obszar strefy bezatomowej nie będzie bombardowany bronią atomową;
2. wyrażeniu w zasadzie gotowości redukcji i zbilansowania konwencjonalnych sił zbrojnych w razie przyjęcia zasady strefy bezatomowej (zakaz produkcji i magazynowania broni atomowej);
3. rozwinięciu planu kontroli w strefie bezatomowej nad bronią atomową oraz konwencjonalnymi siłami zbrojnymi i rodzajami broni;
4. rozwinięciu formy prawnej układu o strefie bezatomowej.

IX. Rozwijając nowe elementy planu Rapackiego można korzystać z różnych dróg ich prezentowania, a w szczególności sprawę kontroli przedstawić

w drodze dyplomacji, a sprawę naszej gotowości objęcia planem konwencjonalnych sił zbrojnych i zbrojeń inną drogą (np. przez wywiad prasowy), by nie narażać tej sprawy jeszcze przed jej spopularyzowaniem na dyplomatyczne odrzucenie.

Celowym wydaje się opracowanie dokumentu, który precyzowałby nasze stanowisko. Zważywszy, że mocarstwa zachodnie widocznie rezygnują z wystąpienia wobec nas z *démarche*, moglibyśmy przez doręczenie ambasadorom tych mocarstw dokumentu uniemożliwić im zakończenie wymiany poglądów w drodze dyplomatycznej na temat planu Rapackiego. Dokument taki stanowiłby również podstawę do wystąpienia wobec NRF z inicjatywą rozmów na temat strefy bezatomowej.

Dokument zostałby opublikowany w pewien czas po przedstawieniu go odpowiednim rządóm w drodze dyplomatycznej, co umożliwiłoby wykorzystanie nowych argumentów zawartych w dokumencie w naszej akcji propagandowej.

Wyraźne sprecyzowanie w dokumencie pewnych założeń (zwłaszcza w związku ze sprawą broni konwencjonalnej) utrudniałoby wysuwanie nieprzemyślanych inicjatyw na temat terytorialnego rozszerzenia strefy bezatomowej.

X. Równoległe z przedstawionymi wyżej posunięciami należy mobilizować nasze placówki dyplomatyczne dla pozyskania poparcia dla planu Rapackiego w dalszych kołach ich potencjalnych zwolenników.

Dla tego celu należy stale uzupełniać materiał argumentacyjny placówek i przygotować dla nich odpowiednie materiały propagandowe. W szczególności przygotować należy Białą Księgę materiałów planu Rapackiego, którą można będzie wykorzystać w akcji propagandowej, a ponadto przesłać rządóm w drodze dyplomatycznej.

AMSZ, z. 10, w. 22, t. 199